

INTRODUCCIÓ A LA GUIA DE SUPORT PER A LA DINAMITZACIÓ DE LES TUTORIES:

A continuació es presenten 8 activitats per a facilitar-vos el treball de reflexió en torn a l'anàlisi dels llaços que s'han anat trenant a les vostres escoles.

Aquests dies del DENIP, el vostre grup ha promogut que es visualitzin les violències exercides al centre educatiu i ara, al final de la campanya, en teniu la fotografia.

Per aquest motiu, us demanem que dediqueu les properes sessions de tutoria a un treball grupal sobre el mural: quines violències s'han denunciat al centre? Quina

responsabilitat hi tenim? En quins moments i en quins espais es produeixen?... Com podem desfer aquests nusos de violència i reparar el dany fet?

Som conscients que només vosaltres -tutores, tutors i alumnat- podeu conèixer-ne la resposta. Per aquest motiu, les activitats que us proposem aquí, són diverses i fan èmfasis en els diferents tipus de violència, el moment del conflicte i l'anàlisi del comportament.

Us presentem doncs, una bateria d'activitats per a què podeu escollir la o les que millor s'adaptin al vostre grup, i així poder-vos facilitar i complementar el treball de

reflexió d'aquests dies que posareu en comú a l'acte de Final de Campanya amb les altres escoles.

Llistat d'activitats proposades:

1. **Dos i dos, quatre:** dinàmica de grup
2. **Objecció de consciència, objecció de violència:** treball d'aula
3. **La pressa, una mala aliada:** dinàmica de grup
4. **L'aigua no asseca mai un terra moll:** treball d'aula
5. **Els triangles secrets:** dinàmica de grup
6. **La mirada de l'altra:** treball d'aula
7. **Juul:** treball d'aula
8. **Diferenciant les violències:** treball d'aula

Dinàmica de grup:

Sessions vivencials on a partir d'unes proves, joc o repte s'arriba a la reflexió. Totes elles son de fàcil dinamització. Tot i així, és important la preparació prèvia per part del professorat per assegurar la màxima adaptabilitat al grup i al treball que se'n vol extreure.

Treball d'aula:

Sessions d'anàlisi de text o de tècnica de diàleg on es treballarà en petit grup per a compartir-ho posteriorment amb la resta de companyes i companys i extreure'n les reflexions finals. En totes algunes es presenten dues opcions (A i B) per tal que pugueu adaptar-la millor als coneixements i habilitats de l'alumnat.

Funcionament de la guia:

Les activitats estan presentades seguint el mateix guió: Títol, Durada, Objectius, Nota pel professorat, Desenvolupament de l'activitat (presentació, explicació de l'activitat, tancament de la sessió), Material necessari, Observacions, Autoria i Materials Addicionals.

Al final de la guia s'adjunten els textos proposats en l'activitat principal de la sessió. Son textos per a ser fotocopiats i repartits a cada membre del grup classe.

Més informació i conceptes teòrics al web de la campanya: www.denip.cat

ACTIVITAT 1

TÍTOL: DOS I DOS, QUATRE

NIVELL: cicle superior de primària i ESO

TEMA: Cultura de pau

DURADA: 55 min. Tutoria per al treball dels llaços de les violències.

OBJECTIUS:

- Exemplificar la necessitat de comunicació i cooperació per a la resolució no violenta dels conflictes
- Obrir un diàleg sobre la cooperació davant la resposta a una situació de conflicte
- Compartir experiències personals amb la resta del grup

NOTA PEL PROFESSORAT:

Aquesta fitxa ha de servir per parlar de la violència i per reflexionar-hi. Per donar valor a les accions no violentes i apoderar-les. Per capgirar el discurs i donar valor a les persones que saben resoldre els conflictes de manera pacífica.

És una activitat dinàmica que pot realitzar-se a qualsevol edat i en què la diferència la trobarem -només- en les reflexions i conclusions de la posada en comú del resultat final.

En cursiva s'adjunta informació addicional a cada activitat per si es vol complementar.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

1_ **Presentació** de l'activitat: què es pretén d'acord amb els objectius.

2_ **Joc de la pilota:** Dinàmica educativa

Cal embolicar una pilota gegant (tipus pilates) amb paper d'estrassa. Un cop folrada, s'hi ha de pintar tot de números (caldrà vigilar que només tinguin una lectura, per exemple amb una línia a la base del 6 i el 9). Aquesta part es pot fer amb el grup o es pot dur ja preparada per part de la persona que dinamitzarà la tutoria.

Un cop tenim la bola amb els números escrits tot vol, es col·loca damunt d'una taula al centre de l'aula (que quedi ben fixa i no es mogui). I dividim l'aula en dues meitats deixant la pilota ben bé al mig de la línia divisòria.

Es divideix el grup en dos i es reparteixen els nois i noies al llarg de dues parets paral·leles de la sala. Així, els uns només veuran una semiesfera i els altres, l'altra. Se'ls diu que es poden

moure al llarg de la paret (amunt i avall), però que no poden creuar a l'altra banda en cap moment del joc.

Els demanem que, per equips, sumin tots els números de la pilota el més aviat possible. Per donar-hi emoció, es poden cronometrar els minuts que tardaran en fer-ho o fins hi tot es pot acotar un temps màxim per aconseguir-ho.

S'adonaran que no poden acabar la suma si els altres no els dicten els números de l'altra banda. Per tant, es veuran forçats a cooperar per guanyar tots dos grups (si un grup fa trampa movent-se o dictant números falsos a l'altre grup, queda desqualificat).

Al final del joc i un cop vist el resultat de cadascun dels grups s'obre el debat per a la reflexió.

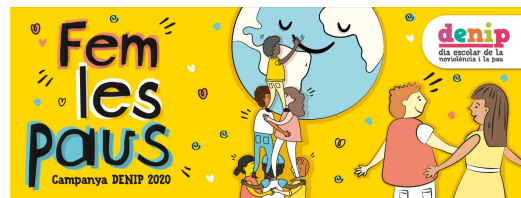
3_ Debat obert: Busquem un significat metafòric a la pilota: la pilota és el problema o realitat que tinc al davant. Enfocant-ho metafòricament podem explicar i/o deduir que quan hem de resoldre un problema o hem d'afrontar un conflicte, inicialment tenim a creure que la nostra perspectiva és l'única (i per tant, la vàlida). Però si sumem només el que veiem des de la nostra part de joc no obtenim el resultat correcte. És imprescindible cooperar amb els altres, demanant-los com no veuen, per poder comprendre més perspectives del conflicte/problema, fins a trobar la solució (en el joc, la suma resultant).

3_ Tancament de la sessió: Podem obrir un torn de paraula per demanar-los si volen compartir alguna vivència on, un cop jugada la dinàmica de la pilota, ara vegin clar que podien haver resolt el conflicte si haguessin cooperat. Per fer-ho, es demanarà que s'asseguin en rotllana i que es guardi silenci absolut, escoltant només la persona que tindrà demanada la paraula (cal procurar que totes les persones que demanin compartir una experiència tinguin temps a compartir-la). És important recordar que és un moment per explicar un relat passat al que ara veiem una solució diferent a la que van exercir, no un moment per a tornar a discutir o plantejar el problema ja que estem tancant la sessió i no obrint-ne una de nova.

Si no hi ha intervencions personals o si es preveu que n'hi poden haver moltes i es vol allargar la sessió una estona més, proposem també la faula dels cinc savis indis i l'elefant (document adjunt de la fitxa) On s'explica en forma de conte el que acaben d'experimentar amb la dinàmica.

MATERIAL NECESSARI:

- Una aula espaiosa
- Una pilota tipus pilates
- Paper d'embalar i pintura o retoladors gruixuts per escriure-hi números.
- Una taula
- Un marcador per dividir l'espai en dues meitats (celo, guix o cordill)
- Conte dels cinc savis cecs de la Índia

OBSERVACIONS:

És un taller que permet prendre consciència que l'altra persona és indispensable per a solucionar el conflicte, que ha de permetre'ns diferenciar la persona del problema/conflicte i per tant, poder imaginar-la com a una aliada per a una solució satisfactòria per ambdues parts.

També es pot introduir la importància de les persones "espectadores" d'un conflicte, a qui podem demanar que en prenguin part, col·laborant en la solució (i no pas, atiant-ne la violència), en aquest cas, una tercera persona que passés per l'aula podria dictar-nos els números als dos equips, seria una persona no interessada en el conflicte que podria ajudar-nos a resoldre'l. És important saber distingir i detectar aquesta figura. En el mural dels llaços, podem comptar amb tots els llaços de color blanc (espectadors) que podrien esdevenir de cop i volta "col·laboradors".

AUTORIA: Activitat extreta de la plataforma Mou la Noviolència

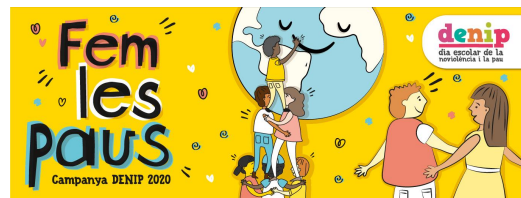
MATERIALS ADDICIONALS:

- Faula dels 5 savis cecs:

«Hi havia a la Índia, un grup de sis savis cecs que es dedicaven a dictar normes i lleis per tothom, i tothom els respectava. Un dia, passejant, es van trobar un elefant al mig del pas, cap d'ells era capaç d'imaginar el què podia ser. Un dels savis va anar a parar a la panxa de l'elefant i al tocar-la va dir: "-Senyors, l'elefant és com una paret.". El segon, va anar a parar davant l'ullal: "-Això és com una llança", va dir. El tercer davant el genoll: "-És com un arbre robust i gros". La quarta persona, tocant la trompa, va dir: "Això és súper curiós, l'elefant i la serp s'assemblen molt!". El cinquè savi, que va tocar les orelles que en aquell moment l'elefant movia curiós de tanta expectació, deia: "-Companys, l'elefant és un gran ventall que ens dona a tots aire fresquet". L'últim, davant la cua: "-Amics i amigues meves, l'elefant és com una sogra".

Al final es van reunir plegats per explicar-se el que havien descobert, però el trencaclosques no sortia.»

Per assegurar que s'ha entès la faula i per utilitzar-la com a reflexió del joc es plantegen algunes preguntes al grup classe: De què parla realment aquesta història? Què seria l'elefant? I els savis? Quina relació té el conte amb la dinàmica de la pilota? En som conscients de la realitat que veiem o de la realitat que ens expliquen? ...

ACTIVITAT 2

TÍTOL: OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA , OBJECCIÓ DE VIOLÈNCIA

NIVELL: cicle superior de primària i ESO

TEMA: Cultura de pau

DURADA: 55 min. Tutoria per al treball dels llaços de les violències.

OBJECTIUS:

- Clarificar el conceptes d'impotència i d'assertivitat davant d'una acció violenta
- Diferenciar conceptes teòrics que apareixen en les entrevistes.
- Valorar l'afirmació de fortalesa i valentia que hi ha darrera de tot acte de resistència no violenta
- Prendre contacte amb el propi cos i sentir-hi les pors (al contacte corporal, a no ser acceptada al grup, a allò desconegut...)
- Ser capaç de donar i rebre carícies

NOTA PEL PROFESSORAT:

Aquesta fitxa ha de servir per parlar de la violència i per reflexionar-hi. Per donar valor a les accions no violentes i apoderar-les. Per capgirar el discurs i donar valor a les persones que saben resoldre els conflictes de manera pacífica. S'utilitzen conceptes teòrics que poden ser desconeguts per l'alumnat. És important en aquest cas, tenir-ne les definicions a mà i anar aclarint els conceptes quan surtin els dubtes o bé, fer una petita contextualització de l'activitat explicant el context històric de l'entrevistat.

S'aporten dues opcions (A i B) per tal que siguin adaptades al nivell de coneixement previ de la matèria per part de l'alumnat. Opció A: entrevista a l'activista antimilitarista Pepe Beúnza (ESO), Opció B: entrevista a l'activista feminista Malala Youzafzai (Primària).

En cursiva s'adjunta informació addicional a cada activitat per si es vol complementar.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

1_ **Presentació** de l'activitat: què es pretén d'acord amb els objectius.

2_ **L'entrevista:** L'experiència d'un activista que desmitifica la violència

OPCIÓ A: Lectura de l'entrevista a Pepe Beúnza (es pot fer per parelles, o bé teatralitzar-ne la lectura) Un cop llegida, s'obre un torn de reflexió sobre la lectura: Perquè creieu que en Pepe

diu que "lo cobarde es ser violento"? Què deu voler dir? Per què creieu que els militars es van espantar quan en Pepe els hi va dir que no volia vestir l'uniforme? Qui tenia més por en aquell moment, en Pepe o els militars? Qui era més valent, els talibans o en Pepe? Perquè? I qui feia servir la violència?...

Aclariment de conceptes: objecció de consciència, insubmissió, deserció, agressivitat, valentia i covardia, etc.

Si la sessió es desenvolupa en diversos dies es pot demanar a l'alumnat que pregunti a casa si algun familiar seu va fer el servei militar, "la mili". En aquest cas se'ls pot ajudar a confeccionar preguntes com: A quina edat la van fer? Com els tractaven? Quines anècdotes poden explicar del tracte rebut durant el servei militar? Com era la relació amb els superiors? Com era la relació amb la resta de reclutes? Senten que d'alguna manera canviés la seva vida? En quin(s) aspecte(s)? Perquè a la mili no hi anaven les noies? Algú va ser insubmís o objector? Quines conseqüències van tenir per a ells? Com eren vistos? Que van haver de fer? ...

OPCIÓ B: Lectura de l'entrevista a Malala (es pot fer per parelles, o bé fer-ne una lectura en cadena i veu alta perquè tothom la segueixi al mateix ritme) Un cop llegida, s'obre un torn de reflexió sobre la lectura: Perquè creieu que la Malala diu "se ha demostrado que los talibanes, que tenían fusiles y explosivos, eran más débiles que la gente con lápices y libros"? Què deu voler dir? Per què creieu que els militars la van voler matar si només era una nena? Qui tenia més por en aquell moment, la Malala o els talibans? També diu "nos hace falta un escudo que es la unidad del pueblo" Què vol dir aquesta frase? Quin seria aquest escut? De què es construiria? La por ha ajudat a la Malala? Com? Qui era més valent, els talibans o la Malala? Perquè? I qui feia servir la violència?...

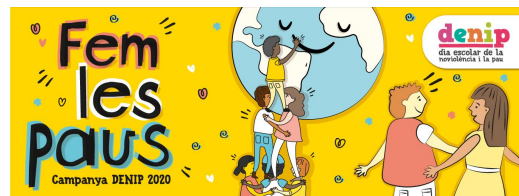
Aclariment de conceptes: Talibans, Terrorisme, Integritisme, agressivitat, valentia i covardia, educació, etc.

3_Treball individual Es donarà un full en brut a cada alumne, caldrà que en la cara neta del full -individualment- hi escriguin una mini història en la que elles i ells hagin actuat de forma violenta en una situació conflictiva determinada. (Es pot seguir el guió que adjuntem al final de la fitxa)

Un cop escrits els relats, l'alumnat s'aixecarà i es col·locarà dret al centre de l'aula. En silenci, passaran l'escrit a la persona que hagi quedat al seu costat, i aniran rodant de mà en mà, mentre soni una música que acompanyi el moment de lectura i reflexió. Quan la professora/professor ho indiqui, l'alumnat es quedarà amb el que té a la mà en aquell moment, el llegirà i el tirarà a la paperera cridant : «Ser violent és ser covard! /Ser violenta és ser covarda!» (o alguna frase similar que decideixi el grup)

Un cop acabat de llegir i llançar els mini-relats, s'obrirà un torn obert de paraula per poder compartir el que s'ha escoltat, experimentat i sentit. Un diàleg respectuós que tindrà per finalitat debatre sobre la pròpia violència.

4_ Tancament de la sessió: Per finalitzar farem un túnel de carícies. Dividint el grup en dues parts. El primer grup es col·locarà formant dues files rectes i paral·leles. Entre les dues files hi circularà el segon grup, un per un, amb els ulls tapats.

Mentre passa per dins del "túnel", les nois i noies de les dues files li aniran dient coses agradables a l'orella, l'acariciaran amb les mans, li faran un petit massatge... Un cop han passat totes les persones del grup pel túnel, es canvien els rols per tal que el primer grup pugui també gaudir de les carícies i floretes.

Al final hi haurà una posada en comú sobre les sensacions que cadascú hagi experimentat. Què ens ha fet sentir millor? Ha estat més fàcil fer carícies o rebre-les? Què ens ha agradat més?

MATERIAL NECESSARI:

- Una aula espaiosa
- Les entrevistes i annexos que s'adjunten a la fitxa
- Folis en brut pels mini-relats sobre violència
- Bolígrafs (un per alumne)
- Música ambient
- Antifaços o venes per tapar els ulls (per la meitat del grup)

OBSERVACIONS:

Durant els diàlegs i les reflexions hem de deixar que tothom s'expressi i deixar sortir totes les opinions, però cal insistir en la por de qui utilitza la violència, en com la violència és una senyal d'impotència, de nul·la capacitat de convèncer, de com la violència forma part dels mandats per ser un "home de veritat" i per contra, de com la noviolència és un acte de valentia.

És importantíssim guardar respecte en totes les intervencions i procurar que l'alumnat prengui consciència de la lectura i de les reflexions. Cal aprofitar els moments de reflexió i de joc per insistir en perquè ser violent és ser covard i viceversa, (ser no violent en el sentit d'acció no violenta diferenciada de la passivitat submissa) es ser una persona valenta.

Durant el túnel de les carícies cal procurar enriquir la dinàmica i evitar precisament actes de violència disfressats de carícia.

Al final de la sessió podem presentar exemples positius d'assertivitat no violenta a través de contes, pel·lícules o senzillament dir-ne els noms perquè ja es coneixen i s'han treballat amb anterioritat (Rosa Parks, Gandhi, Paul Rusesabagina -pel·lícula Hotel Rwanda-, Schindler -pel·lícula La lista de Schindler-), etc.

AUTORIA: Activitat extreta del llibre "Chicos y Chicas en relacion. Materiales de codeducaión y masculinidades para la educacion secundaria" d'Icaria editorial.

MATERIALS ADDICIONALS:

- Video per explicatiu sobre l'assetjament escolar (en castellà):
<https://youtu.be/FHzAnNQBzA8>
- **Guió a donar a l'alumnat per a la redacció dels mini-relats sobre accions violentes exercides:**

Escriu a la part del darrera del full en brut.

Les respostes seran anònimes, no s'ha de posar el nom.

S'ha de fer bona lletra, i clara (pot ser en majúscules) perquè tothom ho pugui llegir en veu alta

- Recorda alguna vegada en què hagis tingut un conflicte i t'hagis comportat de forma violenta, destructiva o amenaçant. Escriu què va passar (sense noms de persones)
- Pensaves que si no actuaves de forma violenta et veurien malament els teus amics i amigues? Perquè?
- Creus que la situació es podria haver resolt d'una manera no violenta?

ACTIVITAT 3

TÍTOL: LA PRESSA, UNA MALA ALIADA

NIVELL: cicle superior de primària i ESO

TEMA: Cultura de pau

DURADA: 55 min. Tutoria per al treball dels llaços de les violències.

OBJECTIUS:

- Valorar l'afirmació de fortalesa i valentia que hi ha darrera de tot acte de resistència no violenta
- Demostrar que la pressa és enemiga de la pau
- Comprendre el concepte no violència
- Deslegitimar la violència com a mètode per a resoldre conflictes

NOTA PEL PROFESSORAT:

Aquesta fitxa ha de servir per parlar de la violència i per reflexionar-hi. Per donar valor a les accions no violentes i apoderar-les. Per capgirar el discurs i donar valor a les persones que saben resoldre els conflictes de manera pacífica.

La dinàmica que es proposa és vivencial i requereix de força física. Caldrà adaptar-la al grup per tal que tothom pugui participar-hi. L'activitat pot realitzar-se de dues maneres: amb un grup executor i grup observador, o bé de manera simultània realitzant la prova els diferents grups alhora i sense la figura de grup observador. En aquest cas caldrà gestionar el factor "competitivitat" entre equips que involuntàriament sorgirà.

En cursiva s'adjunta informació addicional a cada activitat per si es vol complementar.

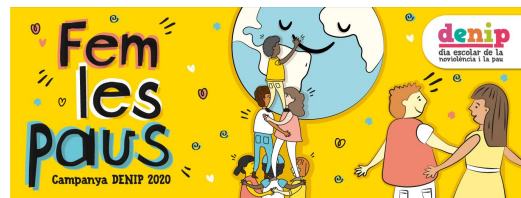
DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

1_ **Presentació** de l'activitat: què es pretén d'acord amb els objectius.

2_ **El joc:** Dinàmica dels 10 reptes i la cadira voladora

Es demana que el grup es posi dempeus al centre de la sala i se'ls dona una cadira. Un membre del grup seu a la cadira i la resta l'ha de sostenir en l'aire sense que ni ell ni la cadira toquin mai a terra (poden dividir-se per torns, etc.)

Mentrestant, el grup haurà de donar resposta a 10 activitats que els plantejarà la professora/professor. Aquestes activitats han de ser complicades i les han de resoldre en grup:

problemes matemàtics, inventar x frases utilitzant un nombre limitat de paraules, solucionar reptes amb palets o peces de dominó, etc.) Cal que abans el professorat hagi preparat els 10 reptes a les possibilitats del grup, així com el material necessari per resoldre'ls.

Se'ls explicarà que:

- Disposaran de 2 minuts per resoldre cadascuna de les proves. Si una prova no es resol en aquest temps queda com a "No Superada" i es passa a la següent prova posant el comptador altra vegada a 2 minuts.
- Hi haurà la possibilitat d'utilitzar 2 comodins. Cada comodí els estalviarà 3 reptes dels 10 totals a resoldre. (amb el comodí hi haurà una conseqüència, però no ho descobriran fins que l'utilitzin)

Si hi ha un equip de persones que observen caldrà parlar atentament amb elles perquè entenguin quin és el seu rol. No poden prendre partit en cap moment del joc. Això vol dir que no poden ajudar-los, parlar-hi ni fer comentaris en veu alta sobre el que està succeint: son de pedra, només miren i apunten.

Què cal anotar: sentiments i emocions que detectin i en quin moment es detecten, trampes si en veuen, efectes de lideratge i de bona organització o al contrari, efectes de boicot i de descoordinació. Bones idees que han sorgit, bones accions de companyonia, d'escolta o d'ajuda. Es pot donar un full en blanc o es pot donar una fitxa per omplir. Cada observadora té un full, és un treball individual.

Els comodins : Cada vegada que facin servir un comodí se'ls entregará també una "Conseqüència" dins un sobre.

- 1r- comodí: implica sostenir 2 companys/es en cadires enlloc d'1 com fins ara
- 2n- comodí: implica haver perdut la prova

Caldrà que qui dinamitza l'activitat hagi -secretament- encarregat a una persona del grup que intenti persuadir la resta per continuar fins al final sense comodins.

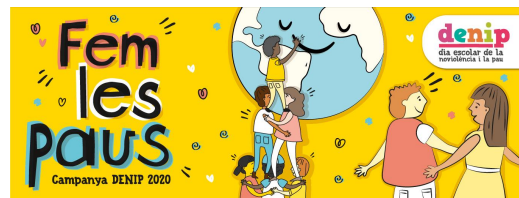
Alhora però, qui guia l'activitat els ha d'anar recordant que tenen dos comodins. (Generalment el grup que tindrà 20 minuts per acabar la prova, s'anirà posant nerviós i amb pressa per acabar els 10 reptes)

S'acaba el joc un cop han realitzat els 10 reptes als 20 minuts (o en cas d'haver utilitzat un comodí, 7 reptes, als 14 minuts de joc)

Si s'enregistra l'activitat és important apagar la càmera un cop acabat el joc, però deixant uns 2-3 minuts de marge per enregistrar també les reaccions de l'alumnat en el moment de tancar l'activitat i recollir (eufòria, tristesa, frustració...) totes les reaccions seran molt útils també per al treball posterior si en una altra sessió es fa el visionat i l'anàlisi del què ha anat passant.

3_ Tancament de la sessió:

Si acaben els 10 reptes sense utilitzar els comodins, seran premiats (encara que no els hagin pogut resoldre): Han Resistit.

Seiem en rotllana i obrim el torn per a compartir el què s'ha viscut i reflexionar sobre la Pau:

Primer es dona veu al grup d'observadores i observadors que començaran a explicar el què han observat a nivell de sentiments i emocions detectats durant l'activitat. La resta del grup NO pot intervenir ni interrompre, ara és el moment de qui observava.

Seguidament, es dona pas al grup de qui ha estat jugant: Com s'ha sentit qui sostenia la cadira? Com s'ha sentit qui insistia a no utilitzar comodins? Han sigut conscients del què passava un cop escoltat el grup d'observadores? Si haguessin conegut totes les normes des del principi, haurien utilitzat els comodins?

Obrim ja el torn per a tothom per tal d'intentar esbrinar: quines conclusions traiem del joc? Què té a veure el què ha passat amb els llaços de les violències?...

Conclusions i teoria:

- El mètode de "formigueta" sense utilitzar comodins, és la noviolència. Si s'aguanta fins al final, la reputació del grup creix (guanya) perquè s'ha resistit en la innocència (sense agredir)
- Els comodins són la violència: tenen conseqüències imprevisibles (amagades al sobre) i sempre empitjoren el conflicte, i fins i tot n'acceleren el final.

MATERIAL NECESSARI:

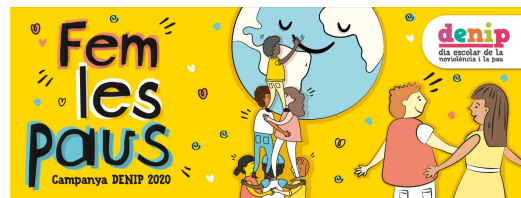
- Una aula espaiosa
- Cadires
- Material per a les 10 proves
- Bolígrafs i paper (un per alumne si tenim equip d'observadors)
- Càmera de vídeo per si el vol enregistrar l'activitat (i visionar-la en una altra sessió)

OBSERVACIONS:

És un joc que treballa l'estrès ja que implica resoldre problemes en un temps limitat i amb dificultats afegides. Aquest fet pot provocar nerviosisme i crits a l'aula, cal evitar-los i sobretot, procurar no defugir mai del respecte entre companys.

En el cas que hi hagi dos grups simultàniament realitzant els 10 reptes, cal insistir en què no és en absolut cap concurs i que no s'està competint uns contra els altres per tal de no generar més estrès als equips. Caldrà també variar mínimament el contingut dels reptes per evitar que es copiïn i es perdi la dificultat dels reptes a resoldre.

AUTORIA: Taller extret de la plataforma Mou la noviolència i adaptat per a la Campanya DENIP 2020: Fem les Paus

ACTIVITAT 4

TÍTOL: L'AIGUA NO ASSECA MAI UN TERRA MOLL

NIVELL: cicle superior de primària i ESO

TEMA: Cultura de pau

DURADA: 55 min. Tutoria per al treball dels llaços de les violències.

OBJECTIUS:

- Aprendre a defensar una idea
- Practicar l'escolta i l'acollida d'idees que no es comparteixen
- Deslegitimar la violència com a mètode per a resoldre conflictes
- *Sistematitzar idees i propostes en forma de codi de conducta*
- *Posar en pràctica idees sorgides del diàleg compartit*

NOTA PEL PROFESSORAT:

Aquesta fitxa ha de servir per parlar de la violència i per reflexionar-hi. Per donar valor a les accions no violentes i apoderar-les. Per capgirar el discurs i donar valor a les persones que saben resoldre els conflictes de manera pacífica.

La sessió planteja un diàleg dinamitzat que ha de ser defensat per grups. Cal que la professora o professor abans d'iniciar el diàleg expliqui unes normes bàsiques per a poder efectuar correctament la sessió tals com: respectar el torn de paraula, diferenciar el diàleg (compartir punts de vista i aprendre de les idees dels altres) del debat (on imaginem sempre una contraposició d'idees i l'objectiu de vèncer qui defensa l'idea contrària). Tenir el compte el to de les paraules, els agraïments, la recollida d'informació interessant que pot anar sortint, etc.

En cursiva s'adjunta informació addicional a cada activitat per si es vol complementar.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

1_ **Presentació** de l'activitat: què es pretén d'acord amb els objectius.

2_ **L'activitat:** Diàleg per equips

Opció A (a partir d'una ficció). Es planteja la situació següent al grup: En Bausili pega reiteradament als seus dos germans i als seus companys i companyes de classe. Ens demanen que com a grup d'expertes intervinguem en resposta a aquesta violència. Què fem si en Bausili no ens fa cas i continua fent mal als altres?

A partir d'aquí, dividim la classe en quatre o cinc grups que hauran d'imaginar diferents estratègies per aconseguir un canvi d'actitud de l'agressor. Els deixem uns minuts perquè pensin i elaborin l'estratègia que posarem en comú a classe.

S'obre el diàleg a partir de les propostes recollides, veure si son realistes, si la resta d'equips les veuen factibles com a aturadores de la violència d'en Bausili, si s'ha contemplat la reparació de les víctimes, etc.

En el cas que un equip proposi un càstig físic a en Quim (pegar-lo, per exemple) cal que -si no ho fan la resta d'equips- qui dinamitza l'activitat obri els següents interrogants: El fet de pegar-lo assegura que en Bausili entendrà per què no cal fer-ho? Que algú es posi violent, justifica que els altres també ens hi hàgim de posar? La violència no engendra sempre més violència?...

Un cop recollida la proposta (o les propostes) que poden aturar l'acció d'en Bausili de forma no violenta i que es creu que pot ser útil s'intenta buscar una semblança o una relació amb alguna vivència viscuda per part del grup classe (ja solucionada i coneguda per qui dinamitza l'activitat) i s'intenta imaginar aquesta solució donada per en Bausili en la situació viscuda a l'aula.

Opció B (a partir d'una experiència viscuda). Ideal per a grups poc nombrosos (de set a deu persones màxim) o per a treball per equips separats entre ells per l'aula, sempre que hi pugui haver un seguiment proper. El grup ha de saber que té una missió molt important i que cal treballar amb molta serietat i creativitat.

S'inicia la dinàmica explicant en veu alta tots els problemes que cadascú té al cap. Ha de ser una pluja d'idees, no s'ha de discutir res, només és un moment on cada persona buida els problemes a la resta del grup. D'aquesta manera tothom participa en igualtat de condicions. El que surt ha de quedar recollit a la pissarra o en una cartolina gran (si la sessió es fa en diversos grups simultanis treballant a l'aula), de manera que tothom els pot veure. Si ja s'han analitzat els llaços recollits en el mural del pati, es poden tractar problemes que hi ha a classe, al pati, a l'hora del menjador, etc. Per acotar més el treball al mural que s'ha creat durant els dies del DENIP.

A continuació, una persona del grup escull un dels problemes que pel motiu que sigui li sembli més significatiu (probablement sigui un que ella hagi dit)

Lavors, l'explica amb el màxim de detall a la resta del grup. Té ella el torn de paraula i la resta només l'ha d'escoltar atentament, prestant atenció als pèls i senyals que dona durant l'exposició del problema o conflicte.

Un cop acabada l'exposició, cadascun dels membre del grup diu una "solució fantàstica" al conflicte exposat. Fantàstica en un món on tot seria possible, també la solució-desig que es comparteix. Allò que li agradaria que succeís si tot fos possible ha de servir per trobar solucions creatives, obrint un ventall de possibilitats per a la situació que -segurament- ajudaran a definir-la més clarament.

Després, cadascú dona una solució pràctica. Una manera realista que pot alleugerir el conflicte o problema. Tant les solucions fantàstiques com les realistes s'escriuen en una targeta que s'entrega a la persona que ha compartit el conflicte amb el grup.

Totes les persones del grup haurien de poder tenir la possibilitat de rebre les seves targetes al final de la sessió. Així, tothom hauria pogut compatir un conflicte i imaginar-ne conjuntament solucions fantàstiques i pràctiques per a resoldre'l o alleugerir-lo.

3_ Tancament de la sessió: L'AIGUA NO ASSECA MAI UN ESPAI MOLL, com el foc no s'apaga mai amb foc. Així, la violència no l'aturarem mai amb violència. Avui s'ha hagut d'aprendre que per aturar la violència cal ser creatius i pensar respostes que estiguin lluny de la violència, que incloguin la participació de totes les parts i que siguin reparadores.

En el cas de la opció B, quedarà palès que un mateix conflicte pot tenir múltiples i creatives solucions, totes elles no violentes i moltes d'elles -segurament- útils un cop s'han pogut compartir amb altres que les han acollit. Aquest exercici no serveix només per aprendre a buscar tantes solucions com siguin necessàries sinó també per parlar del benefici de la comunicació i del trobar persones aliades per a solucionar-los.

Si hi ha ganes d'allargar la sessió es pot idear un petit "Codi d'actuació no violenta" per a la resolució pacífica dels conflictes del centre.

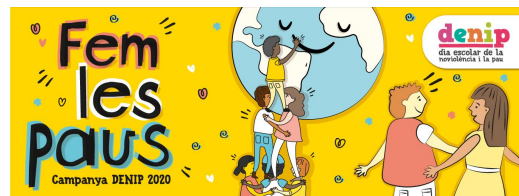
Us expliquem un exemple de resolució i reparació de danys, extret d'una comunitat indígena del continent africà: Quan una persona de la comunitat cometia una malifeta, tota la comunitat es reunia per parlar-ne, tractar de solucionar la situació i reparar el dany causat per la malifeta. A la persona que havia causat el dany (o l'agressió violenta: el victimari) se la posava al mig del cercle, i una a una li anaven dient tot de coses positives i qualitats que aquella persona tenia i que eren bones per a la comunitat. Finalment, la persona rebia el perdó de la comunitat, i alhora demanava perdó també a la comunitat i a la o les víctimes a les qui havia causat el dany, amb qui generalment acabava cooperant per a restablir i restaurar el mal causat.

Obrir un torn de paraula a partir de preguntes com: Creieu que podria funcionar també una dinàmica com aquesta com a complement per a solucionar els problemes de violència que vivim a l'escola? Seria més fàcil si ens acostuméssim a valorar allò que ajuda al grup abans que no pas allò que el perjudica? Tendim a fer-ho? Perquè creieu que no ho fem?

Analitzem també la violència estructural del centre, i per tant, la complicitat també d'aquelles persones que ens hi ha d'ajudar:

El professorat: ho posa en pràctica? Valora també allò que fem bé i que és positiu pel grup? Premia a tot el grup quan algú fa una cosa beneficiosa per aquest? Castiga al grup quan algú fa alguna cosa perjudicial per aquest? Quin missatge podríem enviar a l'equip de professores i professors perquè ens ajudin a canviar aquestes dinàmiques?

Les normes del Centre: faciliten el diàleg entre les parts en conflicte? El faciliten només entre alumnes o també existeix la possibilitat de diàleg si el conflicte és entre un/a alumna i un/a professor/a? Hi ha grups o classes que tenen ja una "etiqueta" que els exclou dins una categoria negativa? Les normes de l'escola poden evitar aquestes etiquetes a les persones o grups? Les coneixeu? Sabeu com funcionen i a qui dirigir-vos?... Existeix un programa o grup de persones mediadores, facilitadores o acollidores al vostre centre? Sabeu com funciona? Hi hauria alguna cosa a millorar?...

Un cop treballat per grups o en diàleg en gran grup tots els diferents punts extrets del taller, es pot redactar un petit codi de conducta, o unes recomanacions bàsiques per a la resolució no violenta dels conflictes que podrien presentar al claustre de professorat. Per fer-ho caldrà escriure els punts del codi de manera clara i curta per a què tothom ho pugui entendre. S'escollirà un grup de persones representants (fora bo que el grup estigui format per nenes i nens molt heterogenis) que hauran d'explicar al claustre la seva proposta de codi de conducta perquè aquest el pugui acollir. No serà un codi definitiu, ja que potser l'alumnat de cycle superior no ha sabut detectar totes les problemàtiques o situacions, però si que es pot proposar un període de prova i demanar al claustre un retorn. Si és així, durant uns mesos el centre posarà en pràctica diferents accions de resolució pacífica dels conflictes que poden esdevenir el principi d'un gran canvi!

MATERIAL NECESSARI:

- Una aula espaiosa
- Materials que puguin ajudar a dinamitzar el diàleg (un objecte-micròfon per al torn de paraula, etc.)
- Llapis, paper i bolígrafs per a la recollida de conclusions
- Projector, altaveus i pantalla
- Targetes boniques per a les solucions (taller opció B)

AUTORIA: CeDRe de la Coordinadora d'ONG Solidàries de les comarques gironines i l'Alt Maresme per al DENIP 2020 Fem les paus

ACTIVITAT 5

TÍTOL: ELS TRIANGLES SECRETS

NIVELL: cicle superior de primària i ESO

TEMA: Cultura de pau

DURADA: 55 min. Tutoria per al treball dels llaços de les violències.

OBJECTIUS:

- Viure en l'espai físic (a través del moviment) el com les persones ens influïm constantment
- Mostrar la interrelació que existeix dins el grup (volguda o no, conscient o no)
- Discriminar les influències constructives de les destructives

NOTA PEL PROFESSORAT:

La sessió planteja un joc vivencial que s'ha de desenvolupar en silenci. Si s'escau, caldrà fer una petita activitat introductòria per a relaxar el grup i que puguin iniciar l'activitat amb la tranquil·litat que es mereix.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

1_ **Presentació** de l'activitat: què es pretén d'acord amb els objectius.

2_ **L'activitat:** Construcció dels triangles secrets

Aquesta dinàmica es fa en silenci. Cada persona del grup tria dues persones més i es col·loca en l'espai amb relació a aquestes formant un triangle imaginari. Aquestes dues persones no saben que han estat triades. Quan tot el grup està disposat en triangles, el grup avisa la professora que ja està col·locat (o la professora o professor, pregunta al grup si ja està col·locat). És important recordar-los que s'ha de fer en silenci, i que no s'ha de donar a conèixer amb gestos a qui s'ha escollit mentalment.

En aquell moment, dona l'ordre a un dels nois/es del grup perquè es desplaci quatre passos cap a la dreta o esquerra. Això provoca que tot el grup (o gairebé tot) es mogui per conservar la seva figura de triangles. La professora, torna a donar l'ordre a un altre noi/a de moure's tres passos cap a la dreta o esquerra. De nou, gairebé, tot el grup es desplaça per conservar la seva disposició de triangles a l'espai. Així diverses vegades. Es poden donar ordres de fer passos més ràpidament o més lentament.

3_ Valoració de la dinàmica:

El grup s'asseu en rotllana. La professora pregunta al grup si algú pot explicar què ha passat. Les persones del grup, segurament, plantegen que tots estan interrelacionats entre si. Per tal de conservar l'objectiu de formar triangles, el fet que algú es mogui genera que tothom es mogui de nou. Per tant, el moviment d'una persona influeix en el moviment de les altres. Aquesta dinàmica és un paral·lelisme amb el fet constatat que les persones/grups ens influïm totes en totes.

Per tant, cada persona ha de ser molt conscient de les influències que rep (idees, reaccions) i poder triar entre les constructives i les destructives. Ha de saber quines faciliten la convivència, la inclusió i la construcció i, quines, en canvi, cal aturar perquè aporten exclusió i destrucció. Es posen dos exemples:

a) Context micro social: Reaccions del grup davant d'un noi/a que es vesteix (o es pentina, ...) de manera totalment diferent al grup i de les persones líders d'aquest grup. Llavors, aquestes líders, el perceben com un perill i el deixen de banda. Nosaltres, que som del grup, el deixem de banda també? Seguim el que ens imposa el grup? (Localitzar exemples que han provocat que es pengin llaços durant el DENIP)

b) Context macro social: Els/Les ciutadans/es dels EUA es van deixar influir pel partit de Trump i el van votar majoritàriament, malgrat que incorporava polítiques que van en contra dels drets humans. Trump percep els estrangers que arriben als EUA per Mèxic com a enemics, un perill per a la seva cultura. Una de les polítiques concretes que ha aplicat ha estat separar els/les fills/es dels seus pares que arriben als EUA fugint dels seus països i deportar els últims als seus països d'origen. (Buscar altres exemples més propers al municipi i a les darreres eleccions a l'Estat espanyol)

És important que al finalitzar la posada en comú quedin clares les influències positives i negatives, les que cal seguir i les que cal denunciar i defugir. Si la sessió ho permet, s'hauria de poder analitzar alguna de les influències negatives que desencadenen en accions violentes contra algú i que han provocat la col·locació dels llaços al mural del DENIP, i veure'n la correlació grupal que hi ha tot fent la metàfora del moviment dels triangles secrets que hem dinamitzat.

3_ Tancament de la sessió

Acabem cantant (i ballant) a partir d'un musical que de ben segur la gran majoria del grup coneix "Los Descendientes 3". La darrera cançó simbolitza la unió dels dos mons, el dels suposadament "bons" i el dels suposadament "malvats o dolents". Una unió que els farà forts i que celebren amb una coreografia i cançó ben mogudes:

<https://youtu.be/6PiM60us7bQ> videoclip de la darrera escena de DESCENDANTS 3: «Break it down» (amb possibilitat d'activar-hi els subtítols traduïts). Una cançó que parla de trencar barreres per poder estar totes i tots junts i construir un entorn millor. Una cançó que parla de les segones oportunitats i de les riqueses dels altres. Us en passem la lletra original per si la voleu treballar. També al canal YT podeu trobar el tutorial per aprendre'n la coreografia, en el cas que tingueu un grup amb moltes ganes de ballar i cantar.

Break This Down

It's time to bring together
Time for a brand-new start
We gonna put it in motion
Break down what keeps us apart
No more, no division we down
New team, got the vision, unite
So we stand, now we living marching

In the light, one two, one two like
I see you (you see me)
Imperfect (perfectly)
Face to face
We can see clearly our similarities like
Day and night, wrong or right
We come together for a good time

We're gonna break this down
We're gonna rock the town
Everyone all around
Let's be whoever like this
Stronger together like this

Believing in second chances
And we're all starting today
Marching on in a new land
Our world's a better, a better place
Welcome, the addition new love
Unity, new beginning for us
Harmony that's the mission marching

In the light, one two, one two like
I see you (you see me)
Imperfect (perfectly)
Face to face
We can see clearly our similarities like
Day and night, wrong or right
We come together for a good time

We're gonna break this down
We're gonna rock the town
Everyone all around
Just be whoever like this
Stronger together like this
We reunited like this

Bringing it, bringing it, b-b-b-bringing it
down
Bringing it, bringing it, b-b-b-bringing it
down
Bringing it, bringing it, b-b-b-bringing it
down
Bringing it, bringing it, b-b-b-bringing it
down (down!)

We're gonna break this down (break this
down)
We're gonna rock the town (oh, we're
gonna rock this town)
Everyone all around (oh, around)
Just be whoever like this (come on!)
Stronger together like this (uh)
We be united like this

We're gonna break this down (come on!
We're gonna break this down)
We're gonna rock the town (come on,
everybody on the isle gonna like this)
Everyone all around (oh, around)
Just be whoever like this
Stronger together like this (stronger
together like this)
We reunited like this (hey!)

Bringing it, bringing it, b-b-bringing it down

Font: LyricFind Compositors: Ali Dee Theodore / Anthony Mirabella / Benjamin Davis Hostetler / Douglas J Davis / James Keith Petrie / Jodie Shihadeh / Nikki Ann Sorrentino / Pipo Fernandez / Susan Paroff.
Lletra de Break This Down © Universal Music Publishing Group

MATERIAL NECESSARI:

- Una aula espaiosa (on poder-se moure lliurement)
- Materials que puguin ajudar a dinamitzar el diàleg (un objecte-micròfon per al torn de paraula, etc.)
- Retoladors i pissarra per a la recollida de conclusions
- Projector, altaveus i pantalla per a la cançó final

AUTORIA: Dinàmica dels triangles idea de l'Espai Sarau, adaptació per al DENIP 2020 Fem les paus.

ACTIVITAT 6

TÍTOL: LA MIRADA DE L'ALTRA

NIVELL: cicle superior de primària i ESO

TEMA: Cultura de pau

DURADA: 55 min. Tutoria per al treball dels llaços de les violències.

OBJECTIUS:

- Prendre consciència que qualsevol conflicte te més d'una part implicada.
- Buscar l'empatia entre les parts implicades d'una situació conflictiva.
- Ser conscients que un conflicte es pot resoldre de moltes maneres diferents

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

1_ **Presentació** de l'activitat: què es pretén d'acord amb els objectius.

2_ **L'activitat:** Lectura del conte de La Caputxeta Vermella

S'introdueix el tema de la dinàmica sondejant als infants. Com resoleu vosaltres els problemes? Què feu quan esteu barallats amb alguna persona? S'anoten les diferents qüestions que surten i es classifiquen segons si són violentes o no.

Explicació entre totes i tots del conte de "La caputxeta vermella". La persona dinamitzadora comença la història "Hi havia una vegada una nena que es deia Caputxeta Vermella..." (És aconsellable tenir un conte amb imatges per ajudar als infants a recordar la història) Un cop explicat tot el s'obre una bateria de preguntes als infants per a reflexionar sobre la visió del conte tradicional:

Quin personatge és el/la protagonista de la història? Quin és el dolent? Quins són els bons? A quin problema s'enfronten els personatges? Com es resol el problema? Com acaba el conte? Per què el llop és dolent i el caçador/llençaire bo (tots dos usen la violència)? Serà igual el conte si l'explica el llop?

Es fan grups de 4 persones i es reparteix un paper i llapis a cada grup. Ara cada grup té una missió a complir: Reescriure el conte de "La caputxeta vermella" essent-ne el protagonista el llop.

Caldrà que els nois i noies imaginin la història des del punt de vista del llop. La versió dels fets vista des de la vivència del llop i explicada en primera persona. Un cop hagin creat la història hauran d'explicar-la a la resta del grup fent servir el conte de la caputxeta vermella (és a dir, utilitzaran les imatges del conte il·lustrat. Així els forcem a seguir fidelment el fil narratiu del

conte). Els nois i noies s'han d'imaginar que són el llop, i han de donar la veu a aquest personatge per tal d'explicar la història des del seu punt de vista.

És molt probable que hi hagi un cert bloqueig a l'inici de l'activitat. No és gens fàcil posar-se a la pell de l'altra, i menys, canviar el punt de vista d'una història que fa més de 10 anys que senten explicada de la mateixa manera. Caldrà que la professora o professor vagi passant pels diferents grups per ajudar-los a situar-se en la pell del llop.

3_ Posada en comú dels contes del Llop i la Caputxeta:

Lectura de les noves versions del conte, on el llop ja no es vol menjar a la caputxeta, on es fan amics, on tot ha estat un malentès, etc. Un cop llegits els quatre o cinc contes versionats, recollim de nou les preguntes fetes a l'inici de la sessió: Qui és el protagonista del conte? Qui és el personatge bo? Hi ha personatges dolents? qui? Com es resol el problema a la nova versió? Com acaba el nou conte? S'usa la violència en les noves versions? Ha costat situar-nos en la posició del llop? Per què?...

És important que durant la posada en comú es doni importància a la importància que té "la versió de l'altra persona" en el moment d'entendre i resoldre qualsevol conflicte. Podem demanar a les noies i nois que pensin en els conflictes que han denunciat amb els llaços i fer-los adonar que en tot problema o conflicte cal tenir en compte totes les versions per tal d'arribar a una solució justa per a totes les parts, defugint de les solucions violentes que resolen la situació o conflicte al moment, però perpetuen o creen nous conflictes i problemes arrel de la violència exercida.

MATERIAL NECESSARI:

- El conte il·lustrat de "La caputxeta vermella"
- Papers i bolígrafs per grup
- La versió del Llop que us oferim des del CeDRe (a tall d'exemple)

OBSERVACIONS:

Aquesta mateixa activitat es pot fer amb altres contes infantils o tradicionals, llegendes i finalment, antics conflictes reals viscuts en l'entorn més immediat dels nois i noies.

AUTORIA: CeDRe de la Coordinadora d'ONG Solidàries.

ACTIVITAT 7

TÍTOL: JUUL: L'INSULT, PARAULES QUE FAN MAL

NIVELL: cicle superior de primària i ESO

TEMA: Cultura de pau

DURADA: 55 min. Tutoria per al treball dels llaços de les violències.

OBJECTIUS:

- Prendre consciència de l'impacte que té l'insult en la violència
- Buscar l'empatia entre les parts implicades d'una situació conflictiva.
- Fer conscient la complicitat en la violència quan no fem res per evitar-la

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

1_ **Presentació** de l'activitat: què es pretén d'acord amb els objectius.

2_ **L'activitat:** Recuperem la imatge (o la cartolina) on hi hem anotat els sentiments que tenim les persones quan ens insulten. I a partir del que hi llegim anem recuperant el conte d'en Juul i la seva història (si cal fer memòria).

Els passem aquest curt sobre el conte d'Anna Llenas (el Buit: <https://youtu.be/spAyDU5suAE>). Podem identificar aquesta sensació amb la que pot sentir una persona quan és insultada o agredida com ho ha estat en Juul?

3_ **Exercici Individual:** Quan m'insulten

Moment 1:

Els passem el qüestionari individual (i anònim) on els demanarem que hi escriguin amb lletra molt clara (si cal majúscules) el següent: Allò que menys m'agrada que em diguin a casa/ Allò que menys m'agrada que em diguin les professores/ Allò que menys m'agrada que em diguin els meus companys i companyes./ Allò que jo he dit per fer mal a algú altre/ *(veure document adjunt)*

Els demanem que donin la volta al full i que hi posin l'estoig al damunt.

Moment2:

Parlem ara de la Nora, aquella nena que sap acollir la pena, la que sent compassió. La que és generosa i dona esperança i afecte, la que ajuda a en Juul a poder explicar què li està passant. La que el re-construeix. Ella li dona paraules que curen (aquelles que al taller vam pintar d'un altre color)

Al revés del full (el que han deixat damunt la taula), els demanarem que completin un Juul imaginari, que facin de NORA, i que amb paraules boniques, amb gestos, dibuixin un Juul nou, enganant-ne les parts del cos que ell havia anat amputant-se. A sota, dins una forma que dibuixin (la que vulguin: un cor, una estrella, un requadre...) Hi hauran d'escriure el nom de la o les persones que identifiquen com les "seves Nores", aquelles amb qui poden trobar aquest repòs, aquesta confiança i aquest afecte que cura les ferides. Aquelles que en qualsevol moment poden ser còmplices de la PAU.

4_ Tancament:

La professora o professor els demanarà si pot recollir els fulls (es dipositaran dins una caixa o carpeta opaca) Aquestes enquestes haurien de servir per poder tenir més informació sobre la relació entre l'alumnat amb el grup d'iguals, a casa i amb el mateix professorat. I així implantar millores en la comunicació.

Si l'ambient ho permet, es pot demanar als nois i noies (abans de recollir els fulls) si volen compartir alguna de les respostes. Les més senzilles de treballar en gran grup serien les que fan referència a les del centre escolar: què és el que no t'agrada que et diguin els companys i companyes de classe, i què és el que has dit tu alguna vegada als teus companys o companyes, i obrir-ne un diàleg. Seguidament, demanar-los també què han anotat sobre què no els agrada que els diguin professores i professors i obrir un diàleg de nou que busqui ara, tancar la sessió buscant alternatives al llenguatge.

Per finalitzar la sessió, es despenjarà el full de paper on hi ha anotat el llistat de sentiments i emocions que experimentem al ser agredides, i s'estriparà en trossos ben petits que es tiraran a la paperera. Paral·lelament, es deixaran ben visibles a l'aula les paraules que "curen", demanant als nois i noies que cadascú n'escrigui una en un post-it o un tros de paper que penjarem a la paret, porta o mural segons convingui al grup.

MATERIAL NECESSARI:

- El conte il·lustrat de "Juul" (versió paper o versió en línia YTube)
- Papers i colors
- Els papers o murals escrits en la dinàmica Juul realitzada pels Cicles Formatius
- Enquesta individual (una còpia per alumne)

OBSERVACIONS:

Aquesta mateixa activitat es pot fer amb altres contes infantils o tradicionals, llegendes i finalment, antics conflictes reals viscuts en l'entorn més immediat dels nois i noies.

AUTORIA: Adaptació del taller original sobre el conte de Juul realitzat per Paco Abril. CeDRe de la Coordinadora d'ONG Solidàries.

ACTIVITAT 8

TÍTOL: DIFERENCIANT LES VIOLÈNCIES

NIVELL: cicle superior de primària i ESO

TEMA: Cultura de pau

DURADA: 55 min. Tutoria per al treball dels llaços de les violències.

OBJECTIUS:

- Descriure les conseqüències de la violència
- Discriminar diferents tipus de violència que s'exerceixen habitualment
- Fomentar el diàleg sobre temàtiques que mouen sentiments i consciències

NOTA PEL PROFESSORAT:

És una sessió per ser treballada en grups de 4 o 5 persones. És important que es facin els grups pensant en la indoscincràcia del nostre alumnat per tal que tothom pugui participar-hi en igualtat de condicions i traient-ne el màxim rendiment.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

1_ **Presentació** de l'activitat: què es pretén d'acord amb els objectius.

2_ **L'activitat:** Anàlisi de relats curts de violència

Es distribuïran els nois i noies en 5 grups equitatius que s'asseuran al voltant d'una taula ampla on treballar.

Es repartirà a cada grup una micro història perquè la llegeixin i la comentin (veure el document a l'annex)

La tutora o tutor passarà pels grups per assegurar-se que tothom entén la història i els demanarà que un cop llegida i comentada, facin un llistat extraient-ne les conseqüències que pot patir la víctima que pateix aquesta violència. Conseqüències a nivell físic, psicològic i social (a nivell de la salut del cos, de la salut de la ment i l'estat d'ànim, a nivell de les relacions amb la resta de persones: família, amics, veïnatge, etc.)

Passat uns 10 minuts es demanarà als equips de posar en comú les històries i el llistat de les conseqüències:

Grup 1- llegeix el seu micro relat i el llistat de les conseqüències (i així cadascun dels 5 grups)

Mentre els grups llegeixen:

La tutora/tutor o un altre membre del grup anota tot el que es diu a la pissarra ordenat en tres columnes: físic, psicològic, social.

La resta de grups ajuden a completar el llistat si hi troben a faltar alguna cosa.

Un cop tots els grups han exposat els seus relats tindrem a la pissarra un mural amb tots els resultats negatius que té la violència sobre les persones.

3_ Tancament de L'activitat: Es donarà ara un nou relat als grups (no ho sabran però serà el mateix per a cada equip). Se'ls demanarà que repeteixin l'exercici i que facin un llistat amb les conseqüències que pot tenir sobre la persona el que ara li està passant.

Passats 5 minuts es farà una posada en comú seguint el mateix procediment (aquest cop serà més ràpid perquè només hi ha una història). Deixem el torn obert de paraula a l'auditori perquè comentin la diferència entre els dos exercicis a nivell personal, i també a nivell social.

MATERIAL NECESSARI:

- Pissarra i guixos
- Papers i bolígrafs (1 per grup)

OBSERVACIONS:

Abans d'iniciar aquesta activitat és important tenir coneixement de la realitat familiar de l'alumnat i valorar-ne la idoneïtat. Els relats que es presenten poden adaptar-se al grup classe segons la realitat de l'aula.

En grups sensibles a projectar o reviuire experiències no és recomanable fer aquesta activitat.

AUTORIA: Adaptació del taller original de Dones amb Empenta (Igualada) pel CeDRe de la Coordinadora d'ONG Solidàries.

MATERIALS PER A LA DINAMITZACIÓ DE LES ACTIVITATS PROPOSADES:

ACTIVITAT 2_ OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA, OBJECCIÓ DE VIOLÈNCIA:

- Entrevista a Pepe Beúnza
- Entrevista a Malala Yousafzai

ACTIVITAT 5_ LA MIRADA DE L'ALTRA

- Conte versionat de la Caputxeta Vermella

ACTIVITAT 7_ JUUL: L'INSULT, PARAULES QUE FAN MAL

- Enquesta individual, l'insult

ACTIVITAT 8_ DIFERENCIANT LES VIOLÈNCIES

- Micro relats (retallar-los i presentar-ne 1 per grup)

Activitat 2_ OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA, OBJECCIÓ DE VIOLÈNCIA

S'ADJUNTA: Entrevista a Pepe Beúnza i Entrevista a Malala Yousafzai

Pepe Beúnza:

PEPE BEUNZA, PIONERO DE LA INSUMISIÓN MILITAR EN ESPAÑA "Sólo los desertores vencen en una guerra"

Tengo 57 años. Nací en Beas de Segura (Jaén), me crié en Valencia y vivo en Caldes de Montbui. Soy ingeniero técnico agrícola y trabajo en un parque natural. Estoy casado y tengo una hija, Núria (22). ¿Política? ¡No violencia revolucionaria! Fui el primer objetor de conciencia contra la mili forzosa, con dos consejos de guerra encima.

VÍCTOR-M. AMELA - 21/01/2005

-¿Dos consejos de guerra? -Sí, itengo ese honor! Y tengo el enorme orgullo de que el segundo consejo de guerra me considerase un desertor.

-Un término con un halo despectivo... -¡El desertor es un héroe! Desertar es la única actitud respetable en una guerra. El desertor es el único que vence en una guerra, porque no mancha sus manos de sangre.

-Actitud cobarde, le habrán dicho. -Y es al revés, digo yo: lo cobarde es ser violento. ¡Hay que ser muy valiente para no emplear la violencia física!

-¿Usted lo es? -Hacer el servicio militar contradecía mis principios, y tomé la firme decisión de no hacerlo. Era 1971 y me enviaron a la cárcel.

-¿Por cuánto tiempo? -Estuve en diversos calabozos y cárceles entre enero de 1971 y marzo de 1974.

-¿Y cuánto tiempo de su libertad estaba dispuesto a sacrificar por no hacer la mili? -No era sólo por no hacer yo la mili, sino para que se aboliera el servicio militar forzoso. Esa lucha sólo culminó 31 años después, en mayo del 2002, cuando por fin salieron de la cárcel los últimos cinco insumisos.

-¿Fue el primero en hacer eso en España? -Sólo se negaban a hacer la mili los Testigos de Jehová, por su religión. Pero yo fui el primer objetor de conciencia por convicciones pacifistas, por profesar la no violencia.

-¿Y por antifranquismo? -También, ¡pero tuve muchas discusiones en la cárcel con la izquierda antifranquista, que no compartía mi discurso no violento!

-¿Qué fue lo que le llevó a usted a tener tan firmes convicciones pacifistas? -Fui un niño obediente en una familia de valores cristianos, y un adolescente con tendencias anarquistas. Conocí en Valencia a Lanza del Vasto y viajé como mochilero a su comunidad del Arca en Francia: agricultura ecológica, no violencia, cultura tradicional... Y allí decidí íntimamente que objetaría: ¡practicaría la desobediencia civil ante la mili! Y me prepararía a conciencia para ello.

-¿Cómo? -Ensayé el ayuno, para estar entrenado en huelgas de hambre... Me inicié en el yoga, para mantener la calma... Practiqué trabajos manuales, para tener ocupaciones... Aprendí a tocar la flauta...

-Ya veo que se lo tomó muy en serio. -¡Es que no existen cursillos de cárcel! Y tuve que inventármelos yo mismo. También me sometí a un análisis psiquiátrico. -

¿Ah, sí? ¿Con qué fin? -Quise saber si estaba bien, para evitar ser enviado a un manicomio. Durante el análisis, el médico me insinuó: "¿Estás buscando excusas para no hacer la mili?" Alucinó cuando le dije: "No, no. ¡Ojalá no tenga nada que me salve de hacerla!". Ya estaba a punto.

-Y un día le llaman para hacerla.... -Como estudiante, había ido pidiendo prórrogas. A los 23 años me consideré ya preparado. Al presentarme a la caja de reclutas, declaré: "No quiero vestir este uniforme".

-¿Cómo reaccionaron los militares? -Se asustaron. Vino el capitán y me dijo: "Piénsalo bien". Insistí. Y me metieron en el calabozo. ¡Sentí una gran liberación!

-¿Liberación? Qué paradoja, ¿no? -Me sentí liberado del miedo a ceder, a fallar, a no hacerlo... Me había preparado tanto... ¡Pero, por fin, ya estaba allí!

-¿Qué pasó luego? -Estuve en la Modelo y en la cárcel de Jaén. Había vascos, comunistas, gays, cristianos, anarquistas, marxistas... y cursillos de todo, foros de discusión... Alguno de aquellos presos es hoy rector de universidad.

-¿Tenía usted apoyos afuera? -Sí, agitamos el movimiento no violento europeo. En Notre Dame de París colgó una pancarta gigante que rezaba: Libérez Pepe!

-¿Se hizo usted famoso? -Empezó a hablarse de la objeción de conciencia contra la mili. Al salir de la cárcel yo debía volver al cuartel, pero me fui a un barrio de Valencia a alfabetizar niños pobres.

-¿No le detuvieron? -No, hasta que publiqué en La Vanguardia una carta abierta al capitán general. Abogué por una sociedad desmilitarizada y le dije: "Este barrio es mi patria y aquí estoy sirviéndola". Entonces me detuvieron y fui condenado en consejo de guerra por desertor.

-¿Y a la cárcel otra vez? -Sí, y pasé por una depresión... pero la remonté. Y me trasladaron a una compañía disciplinaria de la Legión, en el desierto de El Aaiún, con los delincuentes más terribles.

-Buf. ¿Merecía la pena todo ese vía crucis? -Todo lo que hice yo y otros vale la pena por ser libres. ¡Hemos nacido para ser libres!

-Sacrificó su libertad por la libertad...y logró el servicio social sustitutorio. -Que rechazamos, porque planteó el servicio social como un castigo temporal. ¡Servir a los demás es algo noble y para toda la vida!

-Y por eso aparecieron los insumisos, ¿no? -Y los hubo hasta la abolición del servicio militar obligatorio, en diciembre del 2001.

-Gracias: mis hijos no harán la mili. -Acabó un vestigio de esclavitud medieval, un impuesto de sangre. Ya es otra era.

-¿Qué sintió usted el día de la abolición? -Seguí luchando para que soltaran a cinco insumisos aún encarcelados. Uno, en su último juicio, había dicho a los soldados presentes: "Y ustedes sean hombres ¡y deserten!".

-¿Y hoy ha terminado ya su lucha, pues? -¡Si no luchas, estás muerto! Luché para reducir los ejércitos y promover la cultura de paz frente a la cultura de la guerra. ¡Que nadie aplauda jamás ante un bombardeo! ¡Conseguir algo matando es un fracaso humano! Luchemos: la no violencia es lo revolucionario.

Malala Yousafzai

“Hay que morir alguna vez en la vida” Con solo 16 años es un icono global contra el integrismo. Los talibanes le arrebataron su infancia a balazos. Sin miedo. Sin rencores. Esta es su historia

Rosa Montero 12 OCT 2013 (https://elpais.com/elpais/2013/10/12/eps/1381613349_778121.html)

(...)

¿No le agobian las expectativas que todos parecemos tener sobre usted?”.

-No. Estoy entregada a la causa de la educación y creo que puedo dedicarle mi vida entera. No me importa el tiempo que me lleve. Me concentro en mis estudios, pero lo que más me importa es la educación de cada niña en el mundo, así que empeñaré mi vida en ello y me enorgullezco de trabajar en pro de la educación de las niñas, y la verdad es que es una gran oportunidad tener esta entrevista hoy con usted. ¡Gracias!

Ha contestado con firmeza, con seguridad y con tanta profesionalidad que la última palabra la ha dicho en español. Me la imagino aprendiendo a decir gracias en todos los idiomas de sus entrevistadores. Una niña aplicada. En su libro *Yo soy Malala* (Alianza Editorial) cuenta con gracia una anécdota reveladora: “Mi profesor de Química [en Paquistán], el señor Obaidullah, decía que yo era una política nata porque, al comienzo de los exámenes orales, yo siempre decía: ‘Señor, ¿puedo decirle que usted es el mejor profesor y que la suya es mi clase preferida?’”. El nivel de autocontrol de Malala me parece increíble: ¡tiene dieciséis años! Pero, como se ve en su escalofriante y conmovedor libro, lleva viviendo una vida extremadamente adulta y anormal desde los diez. Lo talibanes no lograron ni matarla ni callarla cuando le metieron una bala en la cabeza, pero le robaron una buena parte de su infancia.

-¿Ya está bien de salud?

-Estoy muy bien, y esto es por las oraciones de la gente, y también por las enfermeras y los médicos en el hospital, que me han atendido muy bien, y porque Dios me ha concedido una nueva vida. Hago fisioterapia una o dos veces al mes en el lado izquierdo de mi cara, porque el nervio facial que controla el movimiento de este lado fue cercenado por la bala y por lo tanto había dejado de funcionar, pero ya han cosido el nervio, ha empezado a reconstruirse y está recuperándose muy bien. Ha alcanzado un 88% de recuperación.

-¿Le han dado ayuda psicológica?

-Sí, los psicólogos del hospital me han ayudado. Vinieron y me hicieron muchas preguntas y a las dos o tres sesiones dijeron, Malala está bien y ya no le hace falta tratamiento... Además, es muy aburrido.

La bala entró por debajo del ojo izquierdo y salió por el hombro. Le destrozó los huesos de media cara, cortó el nervio y rozó el cerebro, que se inflamó tanto que tuvieron que quitarle toda la tapa de la cabeza. Durante meses estuvo con el cerebro al aire y con el pedazo de cráneo metido, para su conservación, bajo la piel del abdomen (al final tiraron el hueso y le pusieron una pieza de titanio). También estuvo meses con medio rostro desplomado: no podía reír, apenas podía hablar, no podía parpadear con el ojo izquierdo y los dolores eran terribles. (...)

-Le pregunto todo esto porque usted ha pasado por una situación durísima, y ahora podría tomarse cierto tiempo para recuperarse. Pero no, inmediatamente ha sacado usted este libro, que le obliga a volver a dar entrevistas y a estar de nuevo en primera línea. Eso es una elección. Y parece dura.

-Es que esto ya es mi vida, no es sólo una parte de ella. No puedo abandonar. Cuando veo a la gente de Siria, que están desamparados, algunos viviendo en Egipto, otros en el Líbano; cuando veo a toda la gente de Paquistán que está sufriendo el terrorismo, entonces no puedo dejar de pensar, “Malala, ¿por qué esperas a que otro se haga cargo? ¿Por qué no lo haces tú, por qué no hablas tú a favor de sus derechos y de los tuyos?” Yo empecé mi lucha a los diez años.

-Lo sé. Cuando llegaron los talibanes.

-En aquel entonces vivía con mi padre en Swat, es nuestra región natal, y y los talibanes se levantaron y empezó el terrorismo, azotaron a las mujeres, asesinaron a las personas, los cuerpos aparecían decapitados en las plazas de Míngora, nuestra ciudad. Destruyeron muchas escuelas, destruyeron las peluquerías, quemaron los televisores en grandes piras, prohibieron que las niñas fueran a la escuela. Había mucha gente en contra de todo esto, pero tenían miedo, las amenazas eran muy grandes, así que hubo muy pocos que se atrevieron a hablar en voz alta en pro de sus derechos, y uno de ellos fue mi padre. Y yo seguí a mi padre.

El libro de Malala no es sólo sobre Malala sino, en gran medida, también sobre su padre. Un tipo singular y sin duda heroico, un maestro dispuesto a conquistar, por medio de la cultura, un futuro de justicia y de paz en un mundo en llamas. Y un hombre que, además, en una sociedad brutalmente machista como la pastún, apoyó a su hija mayor y le dio la misma libertad y la misma confianza que a un varón. El padre, Ziauddin, también está aquí, sentado al otro lado de la mesa. Bajito, de unos cuarenta años, con algo limpio y casi niño en su sonrisa. La gravedad de Malala contrasta con la ligereza juvenil de Ziauddin. Pero, claro, él no perdió su infancia ni tuvo que luchar contra todo su mundo para ser reconocida

como persona pese a ser mujer. A los once años, en lo más negro del terror talibán, Malala empezó a escribir un blog para la BBC en urdú. En la primera entrada decía: “En mi camino a casa desde la escuela escuché a un hombre gritando: ¡Te mataré! Apresuré el paso... pero para mi gran alivio vi que estaba hablando por su móvil y que debía de estar amenazando a otra persona”. Aunque firmaba con seudónimo, todo el mundo acabó sabiendo que era ella. Además empezó a acudir a las televisiones y a las radios, junto con su padre, a protestar por los abusos. Fueron casi los únicos en hacerlo.

-El libro tiene una parte que es como un cuento de terror. Dice usted: “Tenía diez años cuando los talibanes llegaron a nuestro valle. Moniba [su mejor amiga] y yo habíamos estado leyendo los libros de *Crepúsculo* y deseábamos ser vampiras. Y nos pareció que los talibanes llegaron en la noche exactamente como vampiros”...

- Lo importante es que si preguntas a los niños aquí de qué tienen miedo, te van a contestar que de un vampiro, de Drácula o de un monstruo, pero en nuestro país tenemos miedo a los humanos. Los talibanes son seres humanos pero son muy violentos y hacen tanto daño que cuando un niño oye hablar de un talibán le entra miedo, igual que si fuera un vampiro o un monstruo.

-Es un sistema perverso y demencial; prohibieron la música, prohibieron cantar...

-Nos prohibieron todo y si oían barullo y risas en una casa, irrumpían por si estabas cantando o viendo la televisión, y rompían los televisores. A veces se limitaban a amonestar a la gente, a veces la pegaban o la fusilaban o la masacraban. No nos dejaban ni jugar a las peluqueras con las muñecas.

-Ustedes terminaron viendo la televisión dentro de un armario. Era la apoteosis del absurdo,

-Sí, y con el volumen muy bajo, para que nadie más la oyera. Con tanto temor por todas partes la vida se hacía muy dura y pensábamos desesperadamente en nuestro futuro, en cómo íbamos a vivir con ese miedo, en lo peligrosa que era la situación.... Y aun así nos quedaba cierta esperanza en un rincón del corazón.

-Luego los talibanes empezaron a matar. Primero a los policías, así que dejaron sus empleos y pusieron anuncios en los periódicos diciendo que ya no eran policías, para que no les asesinaran.... Después asesinaron a los músicos, y los músicos también pusieron anuncios diciendo que habían dejado el pecado de la música y que ya eran fervientes creyentes.... Eso de los anuncios me impresionó. Su propio padre, cuando le amenazaron, puso un anuncio que decía: “Matadme a mí pero no hagáis daño a los niños de mi escuela, que rezan todos los días al mismo Dios en el que vosotros creéis”.

-Sí, y luego estaba la radio de los talibanes, predicaban como dos veces al día. Y daban mensajes diciendo: “Felicitamos a Fulano, que se ha dejado crecer la barba y por eso va a entrar en el paraíso; felicitamos a Zutano, que ha cerrado su tienda de video y se ha arrepentido; nos congratulamos de que la niña Tal y Cual ha dejado de ir a la escuela” ... Y a las niñas que íbamos a clase nos insultaban todos los días de forma muy fea y nos decían que iríamos al infierno.

-En los últimos años ustedes estaban convencidos de que su padre, Ziauddin, iba a ser asesinado. E idearon todo tipo de estrategias para evitarlo... Sus hermanos pequeños querían construir un túnel...

-Sí, y también pensábamos esconder a mi padre en un armario. Mi madre dormía con un cuchillo debajo de la almohada, y también dejamos una escalera apoyada en el muro de atrás para que mi padre pudiera huir si venían a buscarle. Algún tiempo después se coló en nuestra casa un ladrón gracias a esa escalera y nos robó la tele.

-De hecho, --interviene el padre desde el otro lado de la mesa, -- nos alegró mucho que se llevara la tele, porque de haberse llevado la escalera nada más, habríamos tenido miedo de verdad.

-- ¡Cierto! De modo que era alguien que, como ustedes, ¡quería ver la televisión!

-¡Sí, sí! (Malala y Ziauddin ríen) ¡Gracias a Dios ha sido un ladrón!

-¿Cómo podían aguantar ese miedo todos los días?

-En aquel entonces el miedo nos rodeaba. Fue todo tan duro. No sabíamos lo que el futuro nos deparaba, queríamos hablar, pero no sabíamos que nuestras palabras nos conducirían al cambio, que nos escucharían en todo el mundo. No estábamos enterados del poder que encierra un lápiz, un libro. Sin embargo, se ha demostrado que los talibanes, que tenían fusiles y explosivos, eran más débiles que la gente con lápices y libros.

-En el libro cuenta que hace poco, en un centro comercial en Abu Dhabi, sintió un repentino ataque de terror. Un comprensible ataque de angustia. ¿Le ha vuelto a pasar?

-Sí, me ha pasado dos o tres veces. Cuando vi a la gente a mi alrededor en Abu Dhabi, a todos esos hombres alrededor, de pronto pensé que estaban al acecho, armados, que me iban a disparar. Y luego me dije, ¿y por qué te da miedo ahora? Ya le has visto la cara a la muerte, ya no debes tenerle miedo, se ve que ya ni la muerte quiere matarte; la muerte quiere que vivas y trabajes en pro de la educación. De manera que me dije, no tengas miedo, sigue adelante, que Dios y la gente te acompaña. Hay que morir alguna vez en la vida.

-Pero usted es demasiado joven...

-Demasiado joven, demasiado joven –repite dolorosamente el padre, como un coro griego.

-Hay otra cosa que me parece muy importante de usted, y es que es creyente. (...)

-Amo a Dios porque me ha protegido, y creo que me va a preguntar el día del juicio, “Malala, veías el sufrimiento de la gente en Swat, veías cómo sufrían las niñas, que masacraban a las mujeres, que asesinaban a tantos policías. ¿Qué has hecho tú para defender sus derechos?” Sentí que era mi deber clamar por los derechos de las niñas, por los míos, por el derecho de asistir a la escuela, y lo hago en nombre del Dios por el que los talibanes me tirotearon.

-Cuando tenía usted once años y estaba escribiendo el blog, The New York Times hizo un precioso documental de televisión sobre usted y su padre. Le diré que, cuando lo vi, pensé que su padre era como más idealista, más alocado, y que usted era la sensata de los dos. Vamos, usted me pareció la madre de su padre, y usted perdone, Ziauddin.

(Los dos se tronchan de risa) -¿Me vió así? En la sociedad pastún, si una chica es muy madura y empieza a hablar muy pronto de cosas de la familia, digamos a los once años, le dicen *niyá* o sea abuela.

-Pues no sé si será usted una *niyá*, pero desde luego tiene un gran sentido práctico. Las dos primeras cosas que dijo en el hospital de Birmingham, tras una semana de coma inducido, fue: “¿Dónde está mi padre?” y “No tenemos dinero para pagar todo esto”.

-Por entonces estaba todavía muy aturdida, muy confundida. Cuando un médico hablaba con una enfermera, creía que le estaba preguntando cómo íbamos a pagar el hospital, y pensaba que me iban a expulsar y que tendría que buscar un empleo.

-En ese mismo documental usted decía que su padre quería que fuera política, pero que usted quería ser doctora y que no le gustaba la política.... Ahora ha cambiado de opinión.

-Amo a mi padre y él me inspira, lo cual no significa que siempre esté de acuerdo con él. Discrepo con él en muchas cosas, él cree que la política es buena y sirve para cambiar el mundo pero yo antes quería ser médico. Pero luego pasó el tiempo y fui dándome cuenta de que el Gobierno no estaba haciendo nada, que su deber elemental era conceder derechos básicos al pueblo, proporcionarles electricidad, gas, educación, buenos hospitales. Y entonces por eso de repente pensé que sí que quería ser política para conseguir un cambio grande en mi país. Para que un día Paquistán esté en paz, para que no haya guerra ni talibanes y todas las niñas vayan a la escuela. Y no sólo quiero ser política, sino líder también.

-Líder social.

-Sí, líder social, y guiar a la gente, porque el pueblo en Paquistán anda descaminado, están divididos en muchos grupos, y llega un líder y forma un grupo, llega otro y forma otro grupo distinto, pero nunca he visto a alguien que sepa unir a la gente. Quiero hacer que toda esa gente se una, quiero que Paquistán sea uno solo, quiero ver la igualdad entre todos y la justicia.

-¿Y cree que usted los puede unir?

-Para lograr ese objetivo tengo que conseguir poder, y el verdadero poder consiste en la educación y el conocimiento. Además nos hace falta un escudo, que es la unidad del pueblo. Cuando la gente me acompañe, cuando los padres de las niñas me acompañen, cuando estemos juntos, me apoyarán con su voz, con su acción, con su compasión. Cuando nos apoyemos los unos a los otros, cuando nos eduquemos, cuando logremos ese poder, podremos con todo. Y entonces volveré a Paquistán.

-En su libro dice que, a los trece o catorce años, veía los DVD de la serie norteamericana *Betty la Fea* “que era sobre una chica con una ortodoncia enorme y un corazón también enorme. (...)

-Me gustaba ver la serie, me gustaba pensar en otro mundo en donde el mayor problema era la moda, quien viste qué ropa, qué sandalias, qué color de lápiz de labios usa tal chica... Mientras por otro lado las mujeres se mueren de hambre, y los niños también, y azotan a las mujeres, y aparecen cuerpos decapitados...

-Pero, en cualquier caso, lo que indica este texto es que por ahí abajo hay ese anhelo comprensible de una existencia liviana y normal...

Malala me mira fijamente, se toma un par de segundos y luego dice que sí con la cabeza. Ni siquiera se atreve a verbalizar su añoranza de otra realidad. Es una niña atrapada entre las ruedas de una responsabilidad colosal. Imaginen la situación: una realidad de violencia y abuso insoportables, un padre heroico que señala el camino y una niña inteligentísima, evidentemente superdotada, consciente de su propia dignidad y con una gran capacidad de compasión. Todo se conjuró en la vida de Malala para encerrarla en su destino de Juana de Arco. Las balas de los talibanes la han catapultado a una visibilidad mundial y es posible que, cuando ustedes lean esta entrevista, le hayan concedido el Nobel de la Paz, que se hará público mientras esta revista esté en imprenta. Yo he firmado pidiendo el Nobel para ella, pero ahora casi me preocupa que se lo den: sería otro peso más, otra exigencia. Malala, enardecida por haber sobrevivido y todavía muy joven, pese a su madurez, tiene ensueños grandiosos para el futuro de su pueblo. Ensueños inocentes y difíciles de alcanzar pero que quizá ella logre poner en marcha, porque esta pizca de mujer es poderosa. Tanto el padre como la hija tienen algo limpio, el corazón en la boca, una luz que encandila. Pero la luz de Malala está llena de sombras, es una estrella oscura llena de dolor y de determinación. A los dieciséis años está dispuesta a sacrificar toda su vida por su proyecto.

-¿Se ha enamorado alguna vez? Me refiero a esos amores infantiles, de un actor, de un vecino mayor.

-(Risas) Me encantan los jugadores de cricket. Pero eso es sólo parte de la vida, cuando te encariñas con alguien, y tengo cariño a tanta gente. Hay un jugador que se llama Shahid Afridi, que siempre sale eliminado sin anotar, pero sin embargo todos le queremos mucho. Está también Roger Federer. Hay muchos, pero eso no significa que me case con ellos.

-¿Pero piensa casarse?

-¡Tal vez!

-Interesante, porque, en su parte del mundo, todas las líderes políticas tuvieron sin duda que casarse: Benazir, Indira... Es una buena respuesta.

-Es una respuesta diferente.

-Pues nada más. Muchas gracias, Malala.

-Gracias a usted por su amor y su apoyo.

Y al escuchar su primorosa contestación final me siento como el señor Obaidullah, su profesor de Química.

Activitat 5_ LA MIRADA DE L'ALTRA

S'ADJUNTA: Conte versionat de la Caputxeta Vermella

EL LLOP I LA NENA DE LA CAPUTXA VERMELLA

El bosc era la meua llar. Jo vivia allà i m'agradava molt. Sempre intentava, fos com fos, tenir-lo ordenat i net.

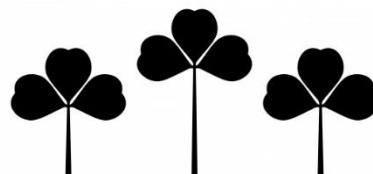
Però cada dia era més difícil, els caps de setmana la gent sortia d'excursió a peu, en bicicleta, en moto o quad i ho destrossava tot. Els excursionistes deixaven deixalles i feien destrosses a qualsevol racó del bosc. El dilluns, abans no sortís la camada a jugar fora del cau, solia fer una ronda de neteja recollint i recuperant casa nostra que, mica en mica, tornava a la calma i a la netedat.

Un dia de sol, mentre estava recollint la porqueria que havien deixat els turistes de cap de setmana, vaig sentir passes.

Em vaig amagar darrere d'un arbre i vaig veure com s'apropava una nena amb un cabàs. Anava sola i vaig desconfiar-ne de seguida, perquè anava vestida d'una manera molt curiosa: tota de vermell i amb el cap tapat per una caputxa, com si no volgués que la gent sabés qui era.

La vaig observar durant una estona i, quan vaig veure que sortia del camí tot cantant a ple pulmó i arrencava les flors que adornaven el bosc i feien de refugi a papallones, formigues i altres petits animalons amb els qui juguen els meus cadells, vaig decidir d'aturar-la.

Naturalment, vaig parar-la per saber qui era. Li vaig demanar també on anava, d'on venia i li vaig fer altres preguntes més cordials per no semblar massa impertinent.

- Quin bon dia que fa, oi?
- I així, cap on vas tan sola? I dius que et diuen Caputxeta? Però no tens nom de debò com totes les altres nenes?...

La nena encaputxada no va tenir cap problema a xerrar una bona estona amb mi, fins hi tot va cantar i ballar i va explicar-me que anava a veure la seva àvia i que li portava el berenar en aquell cabàs.

Semblava una persona honesta, però estava en el meu bosc i, sincerament, tenia una imatge sospitosa amb aquella vestimenta. I això de no voler identificar-se, no voler dir-me el seu nom, tampoc em va semblar massa normal que diguem....

Així que vaig pensar que caldria donar-li una mica d'escarment. No es pot anar pel bosc arrencant-ne les flors sense solta ni volta i, a més, una nena d'aquella edat hauria d'estar a l'escola, que no era pas un dia de festa!

Com que conec la velleta del bosc des de fa molts anys, vaig decidir que l'aniria a veure i li explicaria la gravetat de la situació. Ben mirat, aquella nena sospitosa deia ser la seva neta.

Jugant, jugant, vaig convèncer la nena perquè agafés un camí molt més llarg per arribar a la caseta del bosc. És un camí que puja i baixa, molt bonic i amb moltes flors així que em va ser molt fàcil enredar-la promentent-li que tindria un ram ben bonic quan arribés a casa l'àvia.

Vaig córrer per la drecera fins arribar a casa de la velleta i li vaig explicar la situació. A ella li va semblar bé de fer un petit escarment en forma de broma a la seva neta encaputxada. Així, vam acordar que s'amagaria dins l'armari i jo em faria passar per ella per enredar la seva neta. Calia fer-li saber que s'ha anar al bosc amb respecte i amb compte, sense arrencar les plantes, les flors o els bolets a tort i dret, sense trepitjar els caus dels animalons, sense cridar per no espantar els ocells i les bèsties que hi viuen...

La velleta va accedir a amagar-se fins que jo la cridés. I quan la nena va arribar, la vaig convidar a l'habitació on era, vestit amb la roba de l'àvia.

Tan bon punt va ser dins, va dir alguna cosa horrible sobre les meves gran orelles. Havia estat insultat abans, així que vaig tractar de suggerir-li que les meves grans orelles em permetien escoltar-la millor. El que jo volia dir-li era que jo l'estimava i que desitjava prestar més atenció al que ella deia. Però va fer un altre comentari sobre el meu físic, deia que era horrorós. Us podeu imaginar com començava a sentir-me amb aquella nena que semblava tan honesta, però que aparentment era una mala persona? Estava trist i enfadat, jo no li havia dit si ella era més maca o més lletja o si li podia l'alè o no... I mentre pensava tot això ella va tornar a insistir:

- Ostres àvia quins ullots tant lletjos!

Amb una gran dosi de paciència i amb un fil de veu, li vaig respondre que els meus "ullots" m'ajudaven a veure-la millor.

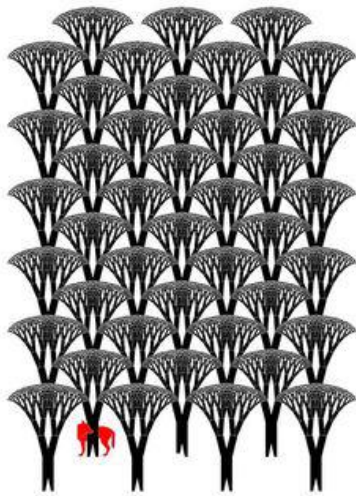
I va tornar a insultar-me, va riure's de les meves dents. Sé que hauria hagut de controlar-me, però tinc aquest problema de les dents grosses. I vaig botar del llit i li vaig cridar que les meves dents servien per menjar-me-la millor.

En realitat, cap llop no es menjaria una nena; això tot el món ho sap. Però aquella petita va començar a córrer i a cridar per tota la casa. Jo la perseguia per calmar-la. Ja m'havia tret la roba de l'àvia, però això només va empitjorar les coses...

De sobte es va obrir la porta i un llenyataire altíssim va entrar amb una destral. Quan el vaig veure vaig comprendre que estava en problemes. Hi havia una finestra al meu darrera i vaig sortir corrents.

M'agradaria dir que allà va acabar la història però l'àvia mai no va explicar la meva versió. Suposo que avergonyida perquè la broma havia sortit malament.

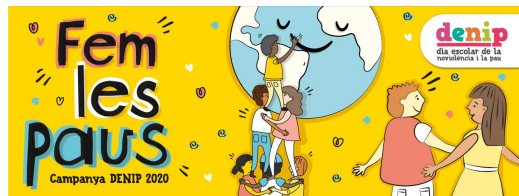

Ràpidament va córrer el rumor que jo era un animal egoista i dolent. La gent em va batejar amb el nom de "Llop Ferotge". Jo, pare de família, amb una camada i un amor incondicional als boscos que compartia amb la resta d'animals; jo, per una broma mal acabada, ara era FEROTGE.

Tothom va començar a evitar-me. I la meva família i jo vam haver de marxar lluny i iniciar una vida solitària, apartada dels altres animals i persones que, ara, ens temien. No sé què va passar amb la nena de vermell, però jo ja no vaig tornar a ser "feliç per sempre".

Fl.

Activitat 7_JUUL: L'INSULT, PARAULES QUE FAN MAL

S'ADJUNTA: Enquesta individual i anònima

QUAN M'INSULTEN....

ESCRIU LES COSES QUE MENYS T'AGRADA QUE ET DIGUIN A CASA:

ESCRIU LES COSES QUE MENYS T'AGRADA QUE ET DIGUIN ELS TEUS COMPANYS I COMPANYYES:

ESCRIU LES COSES QUE MENYS T'AGRADA QUE ET DIGUIN ELS TEUS PROFESSORS I PROFESSORES:

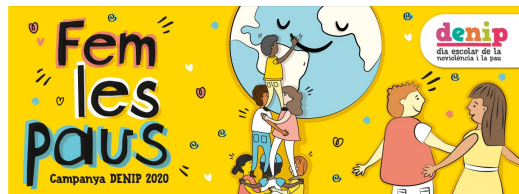

ESCRIU AQUELLES PARAULES QUE FAN MAL I QUE TU HAS DIT A ALGU:

RECONSTRUEIXO EN JUUL

A large, empty rounded rectangular box with a yellow border, intended for a drawing or illustration related to the 'Fem les paus' campaign.

LA MEVA NORA (LES MEVES NORES):

Activitat 8_ DIFERENCIANT LES VIOLÈNCIES

S'ADJUNTA: 5 Micro relats (1 per grup) i el micro relat d'en Buba pel tancament

A en Miguel li diuen repetidament que no sap fer res, que no val per res, se l'humilia constantment i per qualsevol cosa, ja sigui les coses que fa com el seu físic.

✂ -----

La família de la Ruth no té diners per pagar les despeses, no poden pagar les factures de casa. Mai pot sortir a fer el toc amb les seves amigues ni fer-los regals si la conviden als aniversaris.

✂ -----

En Jofre ha patit violència física per part dels seus pares durant els últims anys.

✂ -----

L'Isma és constantment criticat i burlat perquè sempre juga amb les nenes al pati i diu que no li agrada el futbol. No l'han convidat a cap dels aniversaris perquè diuen que és gai i no volen saber-ne res.

✂ -----

La Samira té un xicot que no la deixa quedar amb les seves amigues. A més, li controla les converses del mòbil i fins hi tot quan surt de festa ha d'estar sempre prop d'ell. Últimament, l'ha acompanyada a comprar-se roba ja que troba que a vegades vesteix massa atrevida.

✂ -----

En Buba té una família que l'estima molt i ell ho sap. Quan s'equivoca, l'animen a tornar-ho a intentar i li expliquen com fer-ho millor. A l'escola té amics que l'accepten tal i com és, juga amb tothom i quan es baralla de seguida troba la manera de tornar a fer les paus i continuar jugant. No és perfecte i ho sap, però està fort i sa. Surt amb les amigues i amics, va als aniversaris de classe i qui sap, si un dia, quan sigui més gran aquella persona de qui encara està enamorada li farà cas....

FEM LES PAUS és la 10ena campanya del DENIP a les escoles de la ciutat de Girona. Una campanya promoguda conjuntament per la Unitat de Solidaritat i Cooperació de l'Ajuntament de Girona i la Coordinadora d'ONG Solidàries de les comarques gironines i l'Alt Maresme a través del seu centre de recursos per la pau, el CeDRe.

L'objectiu de la campanya és promocionar als centres educatius una visió del concepte de Pau que vagi més enllà de la negació de la guerra i els conflictes bèl·lics i que interpel·li la responsabilitat de cadascuna de nosaltres en preservar un valor tan anhelat per a tothom.

Podeu trobar més informació sobre les dues entitats a:

- www2.girona.cat/ca/solidaritat (Ajuntament de Girona)
- www.solidaries.org (Coordinadora d'ONG Solidàries)

El blog de la campanya conté tota la informació necessària per dur a terme qualsevol activitat que es proposa. Us animem a fer-hi un tomb: www.denip.cat

La ciutat gaudeix d'un centre de recursos especialitzat en pau, solidaritat i cooperació que és un referent a Catalunya: El CeDRe. Els recursos són de préstec gratuït i l'atenció i acompanyament individualitzat a través de cita prèvia. Podeu consultar-ne els materials a través d'aquest enllaç:

<http://www.solidaries.org/centre-de-recursos/>

Per a qualsevol dubte, aclariment o suggeriment us podeu adreçar a: educacio@solidaries.org

